

**Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kuntoutuksen palvelusetelin lakkauttaminen 31.8.2025
mennessä**

2631/00.01.01.01/2025

Aluehallitus 20.05.2025 § 147

Lisätiedot	Palvelujohtaja Tuuli Ollila tuuli.ollila@siunsote.fi Puh. 013 330 5827
Päätösehdotus	Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi: Aluehallitus päättää lakkauttaa Mielenterveys- ja päihdepalvelujen kuntoutuksen palvelusetelin ja palvelusetelisääntökirjan 31.8.2025 mennessä.
Päätös	Aluehallitus palautti asian uudelleen valmisteltavaksi. Päätöksen teon pohjaksi pyydetään kokonaisvaikutusten arviointi.
Selostus	Siun soten strategisen uudistusohjelman (SUO) mukaisesti toiminnan painopistettä työikäisten sosiaalipalveluissa siirretään omana toimintana toteuttaviin palveluihin siten, että ostopalveluita ja hankintoja palvelusetelillä toteutetaan yhdenvertaisesti työikäisten sosiaalipalveluissa vain välttämättömän huolenpidon asumispalveluihin, asumisen kotiin annettaviin tukipalveluihin ja kuntouttavaan työtoimintaan (vuoteen 2027 saakka), mikäli omaa palvelua/toimintaa ei ole lainkaan tai se ei sovellu asiakkaalle. Em. muutostarpeen toimenpiteenä mielenterveys- ja päihdepalvelujen kuntoutuksen palvelusetelipalveluna toteutettavia sosiaalista kuntoutusta ja työtoimintaa ei toteuteta enää palvelusetelillä, vaan kyseinen palveluseteli yhtenä palvelun järjestämistapana lakkautetaan asiakkaiden yksilöllisten palvelutarpeen arviointien toteutuksen mukaisesti 31.8.2025 mennessä. Talousarviossa koko vuodelle määrärahaa palvelusetelille on varattu 300 000 euroa, josta on tarkoitus setelin lakkauttamisen myötä säästää 70 000 euroa vuonna 2025. Palvelusetelisääntökirjan yleisessä osassa todetaan, että mikäli Siun sote hallinnollisella päätöksellä lopettaa palvelujen järjestämisen palvelusetelillä, Siun sotella on oikeus perua palvelusetelituottajan hyväksyminen ja poistaa palvelusetelituottajan nimi hyväksytyjen palvelusetelituottajien luettelosta kolmen (3) kuukauden kuluttua päätöksenteosta. Siun sote toteuttaa mielenterveys- ja päihdepalvelujen kuntoutuksen palvelusetelituottajien hyväksynnän perumiset aluehallituksen päätöksen teosta viimeistään 31.8.2025 mennessä.

Palvelusetelin lakkauttamisen vaikutuksista on tehty ennakkovaikutusten arviointi (liite). Tarkastelussa mukana nykytilanne, jota ei voida jatkaa, sekä vaihtoehto 2:na palvelusetelin laajentaminen kaikille ko. palvelun piirissä oleville. Vaikutukset tiivistetty seuraaviin ihmis- ja kustannusvaikutuksiin.

Ihmisvaikutukset

Sosiaalisella kuntoutuksella tarkoitetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin annettua tehostettua ja tavoitteellista tukea asiakkaan sosiaalisen toimintakyvyn ja elämänhallinnan vahvistamiseksi, syrjäytymisen vähentämiseksi sekä osallisuuden ja työelämävalmiuksien edistämiseksi. Sosiaalista kuntoutusta järjestetään erityisesti työmarkkinoiden ulkopuolella olevalle aikuisväestölle ja henkilöille, joilla on laaja-alaisen ja kokonaisvaltaisen tuen ja ohjeistuksen tarve.

Sosiaalinen kuntoutus omana toimintana ja palvelusetelillä hankittuna on erittäin tärkeä työikäisten sosiaalipalvelujen asiakkaiden toimintakyvyn ylläpitämisen ja syrjäytymisen vähentämisen palvelu. Sosiaalinen kuntoutus todennäköisesti ehkäisee tai ainakin hidastaa raskaampien sosiaalipalvelujen tarvetta sekä terveydenhuollon käyntejä. Asiakkaille palvelun tuottamisen tavan muuttaminen aiheuttaa hämmennystä ja ehkä pelkoakin, ennen kuin omaa korvaavaa palvelua saadaan täysimittaisesti kehitettyä lakkautettavaksi esitetyn palvelusetelipalvelun tilalle.

Asiakaskohtaiset muutokset toteutetaan siten, että jokaiselle asiakkaalle arvioidaan asiakkaan tilanteen ja tarpeen mukainen kuntoutustuen tarve ja tarvetta vastaavat palvelut yhdessä asiakkaan kanssa. Sosiaalista kuntoutusta ja työtoimintaa toteutetaan jatkossa ryhmämuotoisena omana toimintana, osana eri työtoimintaa pajoilla, integroituna omaan tai tytäryhtiöiden toimintaan avustaviin tehtäviin tai ns. ulkopuolisen työtoiminnan O-sopimuksilla.

Kustannusvaikutukset

Sosiaalisen kuntoutuksen palvelusetelin piirissä olevat asiakkaat on tähän saakka rajattu MiePän tai psykiatrisen poliklinikan asiakkaisiin, vaikka samanlaisia sosiaalisen toimintakyvyn ja elämänhallinnan haasteita on isolla joukolla muitakin työikäisten sosiaalipalvelujen asiakkaita.

Tällä hetkellä sosiaalisen kuntoutuksen palveluseteliasiakkaita koko maakunnassa on 67 ja jonossa on 20 asiakasta, joille palveluseteliä ei ole myönnetty, koska setelin jatkuminen on ollut epävarma. Työikäisten sosiaalipalveluista arvioidaan, että todellinen tarve palvelusetelille on kaksinkertainen eli potentiaalisia seteliasiakkaita olisi vähintään 150.

Asiakas käyttää palveluseteliä keskimäärin 30 tuntia kuukaudessa, mistä tulee kustannuksia 340 euroa. Vuosikustannus/asiakas on täten 340 euroa x 12 eli 4080 euroa. Tällä hetkellä palveluissa olevien asiakkaiden vuosikustannus yhteensä on 67 x 4080 euroa eli 273 360 euroa ja mikäli seteli laajennettaisiin koskemaan yhdenvertaisesti koko potentiaalista asiakaskuntaa, vuosikustannus olisi 150 x 4080 euroa eli 612 000 euroa.

Omana toimintana toteutettavaa sosiaalisen kuntoutuksen palvelua kehitetään joka tapauksessa koko ajan, sillä valtioneuvoston kaavailut sosiaalihuollon työllistymistä sekä työ- ja toimintakykyä edistävien palveluiden uudistamisesta lisäävät tarvetta sosiaaliselle kuntoutukselle ja muille toimintakykyä ylläpitävien palveluiden järjestämiselle sosiaalipalveluna hyvinvointialueella.

Palvelusetelin laajentaminen kaikille ko. palvelun piirissä oleville lisäisi vuositasolla hyvinvointialueen kustannuksia noin 300.000 euroa/v ja runsaat 600.000 euroa/v verrattuna tilanteeseen, jossa seteli lakkautetaan SUO-tavoitteen mukaisesti.